

MILJÖKONFERENSEN 12-13 MARS 2016

Programmet inleddes med en presentation och genomgång av vad som händer i projektet "Ren botten utan gift" som är ett samarbetsprojekt mellan SBU, Naturskyddsföreningen, Sportfiskarna och Skärgårdsstiftelsen. Martin Karlsson som är den nya projektledaren och Anna Ehn som representerar Skärgårdsstiftelsen gick igenom syfte och målsättning och berättade att man är på gång med en ny runda informationsträffar runt om i landet samt nytt material. www.batmiljo.se är en viktig länk och för båtägare och man jobbar med en utökning och effektivisering av havstulpanvarningen som man kan ansluta sig via www.havstulpan.se.

De informerade också om att det är den huvudsakliga förtöjningsplatsen som är avgörande för vilken bottenfärg man får använda. TBT och Irgarol som är mycket potenta gifter och förbjudna sedan länge finns fortfarande på många båtar, vilket visar sig av de analyser som gjorts på tvättvattnet. Ett riktmärke är båtar som är äldre än 1991 och som inte är böldpestbehandlade senare har störst risk att ha kvar TBT i gamla färglager. Havstulpaner som är det största problemet gillar värme och behöver saltvatten för att överleva är ju ett betydligt större problem på västkusten därför är kanske att måla mindre förstahandsvalet för många där.

De alternativ man förespråkar är:

1. Tvätt för hand med rotborste
2. Mekanisk borsttvätt
3. Skroveduk
4. Båtlift eller trailer
5. Sötvatten
6. Ultraljud

I de flesta fall blir det lite merarbete för båtägaren men det blir också en avsevärd vinst att slippa köpa dyr bottenfärg och slippa måla. Tillsaken hör att av de ca 800 000 båtar som finns i Sverige är runt 80 % under 7 meter och många av dem bottenmålas inte även om de ligger i havsvatten, 40 % är äldre än 1990 och om 40 % av dem är inlandsbåtar som egentligen aldrig behövt bottenmålas torde det vara en förhållandevis liten del som fortfarande har TBT och Irgarol på skroven men de bör definitivt identifieras.

Ebba Tham från Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet var nästa gäst och hon informerade om vad som gäller för drivmedel för närvarande och vad vi har att vänta oss den närmaste tiden. När det gäller biodiesel är det som kallas HVO (Hydrogenated Vegetable Oil) det som är mest intressant som ersättare för fossildieseln för närvarande och kommer snart att ha en godkänd standard. Tyvärr är det inte enkelt att finna råvarubaser i den utsträckning som skulle önskas för HVO framställning men man jobbar hårt för att finna bra lösningar. Eftersom HVO har goda lagringsegenskaper torde det också bli ett gott alternativ för båtlivet. Mera information på: <http://spbi.se/blog/2012/10/22/spbi-kommenterar-kommissionens-forslag-till-tillagg-till-branslekvalitets-och-fornybarhetsdirektiven/>

Change projektet är ett samarbete mellan östersjöländerna och den som är specialintresserad kan läsa mera på <http://changeantifouling.com> Mia Dahlström från SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut och Erik Ytreberg som är Fil dr i miljövetenskap gjorde en presentation av projektet och berättade att ambitionen är att styra mot en hållbar användning av antifouling tekniker på fritidsbåtar. Eftersom det finns närmare 3 miljoner båtar i regionen och havstulpaner är ett avsevärt problem på många ställen är det viktigt att finna lösningar som är acceptabla både ur kostnads- och miljösynpunkt. En kraftig påväxt av havstulpaner kan öka bränsleförbrukningen med uppåt 40 % och kan även påverka båtens manöverförmåga på ett förödande sätt. För närvarande förefaller en silikonbaserad färg vara ett gott alternativ även där man har gott om havstulpaner men man försöker givetvis också få acceptans för andra befintliga lösningar.

Magnus Dahlström som är informatör i Change projektet och arbetar på Chalmers tekniska högskola berättade om ett projekt i Nynäshamn där man har som ambition att få bort all giftfärg från båtarna senast 2017. Metoderna är borsttvätt 2-3 ggr/säsong samt skrovskyddsdukar och silikonfärg + scrubbis (specialdesignad bottenskrapa). Ett lyckat projekt skapar ju erfarenheter och ringar på vattnet så bollen är i rullning.

Burkard Waterman berättade om försök i tyska vatten och framhöll att silikonfärg tillsammans med tvätt eller borstning var det som var mest framgångsrikt. Man har också provat ultraljud men har inte funnit att det fungerar väl i alla lägen. Han anser att båtägarna måste ta ett större ansvar om det ska bli en snabb förändring och att antifouling måste bli en självklar del av sjömanskap och utbildning.

Maria Bighiu från Stockholms universitet hävdar att ca 100 ton koppar läcker ut från båtbottnar varje år vilket har avsevärd lokal effekt på olika former av blötdjur som är betydelsefulla i den marina näringskedjan vilket i viss mån bekräftas av Fredrik Lindgren från Sveriges Tekniska Forskningsinstitut som studerat hur mycket koppar och zink som läcker från bottenfärgerna och att detta i allmänhet är mera än vad tidigare trott

Söndagens program inleddes med att Harald Mårtensson informerade om Miljökommitténs arbete och vad som är på agendan just nu. Lennart Falck som är medlem i både SBU:s och SXK:s miljökommitté har gjort försökt skapa en bild av hur mycket TBT som lägger ut från gamla båtskrov, men de försök som har gjorts har hittills inte bidragit med fakta som gör att man kan dra några säkra slutsatser. Han har också konstaterat att spolplattors steg 2 rening inte minskar TBT värdena i önskad omfattning så många frågor kring TBT är fortfarande obesvarade vilket gör att identifiering och blästring ligger högt åtgärdsprogrammet.

Johanna Arnstedt och Frida Tullsson från Linköpings Universitet har skrivit en masteruppsats om attityder till och brister i toalettavfallsmottagningen under 2015. Huvudfrågorna var:

1. Attityder till förbudet?
2. Vad görs för att underlätta efterlevnaden?
3. På vilket sätt kan förbudet bidra till en positiv utveckling?

När det gäller fritidsbåtsägares syn på förbudet säger 64 % av de tillfrågade att de hellre tömmer i havet än åker en lång omväg för att tömma. 6 % tömmer alltid sin tank i havet och

41 % anser att toalettavfallet har en minimal påverkan på havsmiljön. Under 2015 anmäldes 283 brister eller synpunkter om toatömningsstationer till Transportstyrelsen och de flesta handlade om att de inte fungerade, en handlade också om svårigheter med handhavandet och uttag av otillåtna avgifter. Det är uppenbart att det behövs flera tömningsställen på strategiska platser men det är också tydligt att båtfolket helst använder toaletter i land så finns det tillgång till toor i land blir även det en förbättring. Det är tveksamt om toatömningsförbudet medför någon mätbar förändring när det gäller kväve och fosfor i havet, Frida och Johanna säger att det kan handla om 1 – 2 promille vilket stämmer väl med båtlivets egna antaganden. Trots allt var Sverige sist med att införa förbudet av länderna runt Östersjön och med en god efterlevnad blir det utan tvekan en värdefull förbättring av vattenkvaliteten.

Anna Ehn och Peter Karlsson SBU går igenom hur man jobbar med observationer av settlingen av havstulpaner genom att placera ut plattor efter östersjökusten. Flera observatörer behövs trots att man för närvarande har 150 plattor utplacerade mellan Trelleborg och Umeå och ett anmälningsformulär kommer att finnas på SBU:s båtklubbssupport inom kort.

Peter Karlsson berättar att SBU kommer att utbilda miljösamordnare – förbundsombud som ska få grundläggande utbildning i miljökunskap och kännedom om lagar och föreskrifter.

De sista programpunkterna handlar om konkret förbunds och båtklubbsarbete. Harald presenterar den nya omfattande hamnhandboken och säger också några ord om kompendiet om egenkontroll av hamnar som är ett bra komplement.

Håkan Ström från SMBF berättar om hur de arbetar i Viggbyholms båtklubb och att alla medlemmar måste genomgå en miljöutbildning för att allt ska fungera.

Bengt Hallberg berättar om sin uppföljning av toatömningen i Västernorrland som har ställt i ordning 10 mottagningsstationer på kort tid.

Jimmy Dominius uttrycker sin oro över att det finns tjänstemän i Stockholms miljöförvaltning som har för sig att man ska mäta TBT-halt på alla Stockholms fritidsbåtar vilket verkar både onödigt och horribelt. Dyrt och förmodligen värdelöst.

Återigen blev det två dagar fyllda med båtlivets miljöfrågor och jag tror att de flesta var nöjda med programmet eftersom det fanns en stor uppslutning kring ett nytt evenemang om ett år.

Hans-Jörgen Alsing